

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2025-89-15>

УДК 005.72-027.543:334.7:004

Петруня Ю.Є.

доктор економічних наук, професор,
Університет митної справи та фінансів

Маляр Д.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів

Петруня В.Ю.

кандидат економічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів

Petrunia Yurii, Maliar Dmytro, Petrunia Vira

University of Customs and Finance

ДІДЖИТАЛ-ЗАСНУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО БІЗНЕСУ: ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ В МІЖНАРОДНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

DIGITAL FOUNDATION OF CORPORATE BUSINESS: ORGANIZATION, ASSESSMENT AND SIGNIFICANCE IN INTERNATIONAL MANAGEMENT

В статті проаналізовано вплив прийнятих в країні процедур здійснення засновницького процесу суб'єктів корпоративного бізнесу на управлінські пріоритети та рішення в сфері міжнародного менеджменту: організаційні, маркетингові, фінансово-інвестиційні. Представлено послідовну та змістовну структуру сукупності засновницьких організаційно-управлінських дій в контексті оцінки фактичного стану та доступності цифровізації в Україні. Визначені подальші можливості трансформації нецифрових організаційних дій в цифрові. На основі використання експертних оцінок вагового значення складових загального засновницького процесу виявлені пріоритетні напрями подальшої його цифровізації. Відзначено, що важливим для забезпечення інвестиційної привабливості країни є подальше збільшення ступеня цифровізації засновницьких процесів бізнесу.

Ключові слова: корпоративне підприємство, бізнес, цифровізація, організаційні дії, управління, міжнародний менеджмент.

The article analyses the impact of the procedures adopted in Ukraine for the establishment of corporate business entities on management priorities and management decisions in the field of international management: organizational, marketing, financial and investment. It has been determined that the main characteristics of business assessment of the quality of such procedures are convenience, speed and cost-effectiveness. The study presents a meaningful and consistent structure of the relevant set of organizational and managerial founding actions in the context of comparing digital and non-digital formats for implementing the components of the general procedure for the formation of corporate-type business structures in Ukraine. The author identifies the peculiarities of the procedure and filling the founding process with digital formats in relation to such a legal form of business as a limited liability company. The article identifies promising opportunities for transforming the offline components of the founding process of corporate business entities into an online format. The author proposes a methodology for expert assessment using appropriate weighting factors which reflect the strength of influence of individual organisational components of the establishment process (actions and stages) on the overall level of its digitalization. The practical application of this methodology has made it possible to identify priority offline components (actions) of the process of formation of corporate business entities that are promising for digital transformation. This transformation is defined as an important factor in improving the efficiency of functioning of both the commercial sector of the economy and the institutions of state regulation of business activity. It is noted that it is important to ensure the investment attractiveness of the country and attract foreign direct investment to constantly move towards increasing the degree of digitalization of the founding processes of corporate business entities in Ukraine. The article identifies promising opportunities for transforming non-digital organizational actions into digital ones as one of the ways to develop the business environment in the country.

Keywords: corporate enterprise, business, digitalization, organizational actions, management, international management.

Постановка проблеми. Цифрові технології та інструменти комунікації відіграють все більшу роль у виробництві, збуті, маркетинговому просуванні продукції та іміджу бізнес-організацій, поширенні

віддаленої зайнятості та телекомп'ютинг, штучного інтелекту, хмарних обчислень та модернізації інструментів менеджменту. Спостерігається глобальна діджиталізація – діяльності бізнес-структур та

некомерційних організацій, поведінки споживачів, органів державного та місцевого управління.

Загальна тенденція цифровізації економічного життя та управління охоплює й організаційні процеси, які пов'язані з започаткуванням бізнесу. Утворення суб'єкту бізнесу в значенні його нормативної формалізації є важливою процедурою, однією з характеристик стану бізнес-середовища в країні. В оптимізації таких процедур має пряму зацікавленість як власне бізнес-сектор, так і держава. Цифровізація організаційних процедур утворює можливості для досягнення більшої ефективності формування та діяльності суб'єктів бізнесу, залучення іноземних інвесторів в національну економіку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

В сучасних наукових дослідженнях питання діджиталізації аналізуються, зокрема, в аспектах теоретичних засад цифрової трансформації (Н. Андрійв [1]), міжнародного досвіду цифровізації бізнесу (А. Мосумова, Г. Селєзньова, О. Гагарінов [2]), трансформації трудових процесів (О. Хандій [3], О. Новікова [4]), цифрової модифікації бізнес-моделей підприємств (О. Юрченко [5], Н. Проскурніна [6], І. Маркович [7]), управлінських стратегій підприємств в умовах цифровізації (О. Полоус [8]), утворення віртуальних підприємств на базі цифровізації (О. Волот [9]), цифрового потенціалу спрощення створення бізнесу (J. Kirkby [10], S. Škorić [11]), розробки показників оцінювання рівня цифровізації засновницьких процесів (Ю. Петруня, Д. Мальяр, В. Петруня, Т. Пасічник [12]).

Разом з тим, вдосконалення бізнес-середовища в Україні, розвиток процесів залучення прямих іноземних інвестицій потребують подальшого поглиблення наукових досліджень такої складової бізнес-клімату, як процедурні умови утворення суб'єктів бізнесу, зокрема корпоративного типу, їх вплив на різні аспекти міжнародного менеджменту, знаходження можливостей удосконалення цих умов за рахунок використання діджитал-технологій та інструментів.

Метою статті є аналіз організаційних, оціночних та інших аспектів використання цифрового формату заснування суб'єктів корпоративного бізнесу в сучасних умовах України, його загального впливу на організаційні, маркетингові та фінансово-інвестиційні рішення в міжнародному менеджменті, визначення можливостей поглиблення рівня цифровізації.

Виклад основного матеріалу. Сучасна економіка характеризується як глобальна економіка. Вона, зокрема, передбачає й глобальний рух капіталу, в тому числі й у вигляді створення підприємств в інших країнах.

Організаційно-правовий процес утворення суб'єктів бізнес-діяльності є певною нормативно

визначеною процедурою, яка передбачає витрати часу, фінансових ресурсів, управлінських зусиль тощо. Умови цього процесу – зручність, швидкість, економічність тощо – одна з важливих характеристик стану бізнес-середовища країни, умовою відповідної зацікавленості іноземного бізнесу для інвестування в країну.

Рівень діджиталізації процесу утворення (формалізації) суб'єктів корпоративного бізнесу, на нашу думку, має важливе значення для тих орієнтирів та рішень, які приймаються в сфері міжнародного бізнесу та міжнародного менеджменту. Можна насамперед виділити наступні складові:

1. *Організаційна складова.* Створення корпоративного суб'єкту бізнесу вимагає певних організаційних зусиль та витрат часу з боку менеджерів. При цьому ця робота та часові витрати не характеризуються прямою бізнес-продуктивністю, вони не спрямовані на створення та продаж відповідних товарів (послуг). Тобто цей процес, ця управлінська діяльність не пов'язана безпосередньо з генерацією доходів для бізнесу. По суті це непродуктивні витрати зусиль та часу менеджерів. Тому будь-який бізнес оцінює масштаби та тривалість витрат цих організаційних зусиль, ступінь їх складності.

2. *Маркетингова складова.* Менеджери міжнародного бізнесу оцінюють ступінь привабливості того чи іншого ринку. Управлінський аналіз поширюється насамперед на такі параметри як місткість ринку, динаміка ринку, стан конкурентної ситуації. У зв'язку з цим, може відчуватися різна сила впливу фактору «зручність-незручність» заснування суб'єктів бізнесу в тій чи іншій країні. Висока привабливість ринку може перемогти «цифрову обмеженість, незручність» утворення суб'єкту бізнесу в цій країні, й навпаки – «незручність» може перемогти управлінське прагнення виходу на ринок, якщо потенціал цього ринку виглядає не дуже привабливим для бізнесу.

3. *Фінансово-інвестиційна складова.* Процедура утворення корпоративного суб'єкту потребує витрат не тільки часу та управлінських ресурсів, але й витрат грошей. Ці гроші, також як і витрати часу, не мають прямого продуктивного значення, тому що вони не є інвестиціями безпосередньо у виробництво та збут продукції. По-перше, залежно від розміру та можливостей того чи іншого бізнесу визначається сила реагування власників та менеджерів на фінансовий компонент утворення корпоративної структури. По-друге, зазначена сила реагування також залежить від того, наскільки власники та топ-менеджери бізнесу оцінили перспективи того ринку, на якому вони мають намір працювати.

Отже, діджиталізація процедури утворення (формалізації) корпоративного бізнесу має достат-

ньо важливе значення, тому що приносить часові, фінансові та інші переваги. Зручність, швидкість, витрати враховуються в управлінських рішеннях в системі міжнародного бізнесу, впливають на рух інвестицій в світовій економіці. Враховуючи це, доцільно проаналізувати наскільки побудова відповідних процедур в Україні відповідає вимогам світового бізнес-часу.

В цілому весь набір організаційно-управлінських дій щодо заснування суб'єктів бізнесу (ОАС – organizational actions to create) можна поділити на дві групи: 1) традиційні (консервативні), що здійснюються шляхом безпосереднього відвідування необхідних державних інституцій, тобто в оффлайн режимі (AC_{off} – actions to create offline); 2) цифрові (діджитал), що здійснюються за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, тобто в онлайн режимі (AC_{on} – actions to create online).

$$OAC = AC_{off} + AC_{on} \quad (1)$$

При заснуванні підприємств корпоративно-го типу (господарських товариств) домінує вибір

форми товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Всю сукупність організаційно-управлінських дій щодо заснування ТОВ з урахуванням нормативних вимог в Україні можна згрупувати в шість етапів – проходження процедури державної реєстрації (три етапи), процедури для фактичного старту бізнес-діяльності (три етапи).

У лівій частині табл. 1 показані послідовність та зміст організаційних дій щодо створення ТОВ, фактичне співвідношення форматів AC_{off} / AC_{on} в Україні, а також наявність/відсутність потенційної можливості трансформації AC_{off} – процедури в AC_{on} формат.

Співставлення складових AC_{off} та AC_{on} , визначення потенціалу трансформації – це, на наш погляд, перший (аналітичний) крок в оцінюванні. Сутність його – оцінка стану, структури, можливостей подальшої цифровізації. Другий крок – проведення оцінки ваги, значення окремих операцій та етапів. Оцінки, яка передбачає встановлення відповідного кількісного вагового значення окремих складових загальної процедури.

Таблиця 1

Процедури заснування ТОВ в Україні та оцінка форматів реалізації

Процедури заснування ТОВ в Україні та оцінка форматів реалізації	Формат та потенціал трансформації AC _{off} / AC _{on}		Вага організаційної дії	Вага етапу
	Фактичний	Потенційний	K _{qi}	K _q
1. Підготовка засновницьких документів				0,4
1.1 Проведення зборів засновників ТОВ	Оффлайн	Онлайн	0,21	
1.2 Оформлення протоколу зборів засновників ТОВ	Оффлайн	Онлайн	0,19	
1.3 Розробка та підписання статуту ТОВ	Оффлайн	Онлайн	0,42	
1.4 Одержання ліцензії на діяльність (за необхідності)	Онлайн	Онлайн	0,18	
2. Подача документів для держреєстрації				0,1
2.1 Заява про держреєстрацію юридичної особи	Оффлайн	Оффлайн	0,48	
2.2 Протокол зборів засновників про створення ТОВ	Оффлайн	Оффлайн	0,24	
2.3 Статут	Оффлайн	Оффлайн	0,28	
3. Проведення дій щодо реєстрації юридичної особи				0,15
3.1 Реєстрація ТОВ			0,32	
3.1.1 Внесення запису в Єдиний державний реєстр	Онлайн	Онлайн		
3.1.2 Надання відомостей про реєстрацію ТОВ податковій та органам статистики	Онлайн	Онлайн		
3.1.3 Одержання Виписки з ЄДР про реєстрацію	Онлайн	Онлайн		
3.2 Зупинка розгляду документів	Оффлайн	Онлайн	0,68	
3.3 Відмова у державній реєстрації	Онлайн	Онлайн		
4. Набір працівників				0,15
4.1 Оформлення трудових угод	Онлайн	Онлайн	0,54	
4.2 Повідомлення податковим органам про прийняття працівників	Онлайн	Онлайн	0,46	
5. Виготовлення печатки (не обов'язково)	Онлайн	Онлайн	1	0,05
6. Відкриття рахунку в банку				0,15
6.1 Заява про відкриття поточного рахунку	Оффлайн	Онлайн	0,12	
6.2 Надання документів (копії виписки з ЄДР, статуту, наказу про призначення директора та головного бухгалтера, протоколу про створення ТОВ)	Оффлайн	Онлайн	0,59	
6.3 Картка зі зразками підписів та відбитка печатки	Оффлайн	Оффлайн	0,29	
Всього	—	—	—	1

Для здійснення другого кроку ми залучили групу експертів, завдання яких полягали в наступному: встановити вагу кожної організаційної дії (критерій – витрати часу, організаційних зусиль) в межах кожного етапу – K_{qi} (сумарний показник ваги всіх організаційних дій дорівнює 1); визначити вагу кожного етапу – K_q (сумарний показник ваги дорівнює 1).

Результати експертного оцінювання представлено в табл. 1 (права частина). Вони створюють, на нашу думку, можливість визначити пріоритети в роботі щодо вдосконалення процедур утворення бізнесу в Україні в контексті поширення використання сучасних цифрових технологій та інструментів.

Виходячи з даних табл. 1 можна визначити рівень діджиталізації окремого етапу як сукупності часток організаційних дій в режимі онлайн, що входять до його складу:

$$AC_{on}^q = \sum_{j=1}^J K_{qj}, \quad (2)$$

де AC_{on}^q – сукупна вага організаційних дій в режимі онлайн в рамках q -го етапу; K_{qj} – частка окремої організаційної дії онлайн на q -му етапі; J – загальна кількість організаційних дій онлайн на q -му етапі.

На основі попередньої формули можемо встановити вплив кожного етапу на діджиталізацію процесу заснування корпоративного підприємства:

$$SC_{on}^q = \left(\sum_{j=1}^J K_{qj} \right) * K_q, \quad (3)$$

де SC_{on}^q – рівень діджиталізації q -го етапу щодо заснування корпоративного підприємства; K_q – вага q -го етапу у заснуванні корпоративного підприємства.

Вся сукупність організаційних онлайн-дій щодо заснування корпоративного підприємства з урахуванням їх вагових коефіцієнтів може бути розрахована таким чином:

$$AC_{on} = \sum_{q=1}^Q SK_{on}^q, \quad (4)$$

В загальному вигляді такий методичний підхід до оцінювання ступеня діджиталізації щодо створення корпоративного бізнесу в Україні може розглядатися як певна основа для прийняття необхідних управлінських рішень, що спрямовані на

оптимізацію організаційних дій, мінімізацію витрат та часу на заснування підприємницької корпоративної структури.

Проведений аналіз показує, що в Україні спостерігаються певні проблемні питання щодо впровадження цифрових інструментів: зокрема, встановлена можливість первісної реєстрації підприємства цифровим способом, проте відсутня можливість внесення змін до установчих документів в діджитал-спосіб; не передбачена можливість підтвердження в електронний спосіб сплати реєстраційного збору; окремі документи (наприклад, статут) можуть подаватися для проходження реєстрації в цифровому вигляді, проте банки в подальшому вимагають їх нотаріально засвідчених копій; вдосконалення процесів цифрової оптимізації утворення суб'єктів бізнесу багато в чому залежить від державних органів (насамперед) тощо.

Висновки. Умови утворення корпоративного бізнесу є важливою характеристикою стану бізнес-середовища країни. Через фактори зручності, швидкості, економічності вони впливають на управлінські бізнес-рішення як на національному, так і на міжнародному рівні. В міжнародному менеджменті оцінка умов утворення бізнесу відбувається насамперед в контексті організаційних, маркетингових та фінансово-інвестиційних питань.

Набір організаційно-управлінських дій щодо утворення корпоративних підприємств можна поділити на дві групи – цифрові та нецифрові. Організаційні дії, відповідні етапи в процесі заснування суб'єктів корпоративного бізнесу, мають диференційоване значення, різний вплив на загальний стан діджиталізації процесу створення суб'єктів бізнесу в цілому. Диференціація, кількісне оцінювання такого впливу надають можливість краще визначитися з пріоритетами щодо вдосконалення відповідного процесу цифровізації.

Проведений аналіз показує, що вже в існуючих в Україні умовах можна помітно підвищити ступень цифровізації процесів заснування корпоративних підприємств. Подальша діджиталізація може розглядатися як найбільш потужний засіб оптимізації процедур створення суб'єктів бізнесу. Досягнення цього здатне позитивно вплинути на рівень інвестиційної привабливості бізнес-середовища країни.

Список літератури:

1. Андріїв Н. М. Цифрова трансформація підприємства: теоретичний базис. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2022/81.pdf (дата звернення: 29.12.2024).
2. Мосумова А. К., Селезньова Г. О., Гагарінов О. В. Цифровізація бізнесу: міжнародний досвід. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 2. С. 323–328. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-55>.
3. Хандій О. О. Трансформація попиту на ринку праці під впливом цифровізації економіки та суспільства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 8(1). С. 19–22. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_8\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_8(1)_6) (дата звернення: 29.12.2024).

4. Новікова О. Ф. Перспективи змін у трудовій сфері при цифровізації економіки за інерційним та цільовим сценаріями розвитку України. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 2. С. 187–199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2020_2_22 (дата звернення: 29.12.2024).
5. Юрченко О. Цифровізація бізнес-процесів на підприємствах: переваги та перспективні напрями прискорення. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. №1. С. 141–145. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.10-25>.
6. Проскурніна Н. В. Трансформація бізнес-моделей підприємств роздрібною торгівлі в умовах цифровізації. *Бізнес Інформ*. 2020. № 10. С. 384–391. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_10_49 (дата звернення: 29.12.2024).
7. Маркович І. Б. Передумови та особливості зміни вимог до характеру ведення бізнесу в епоху цифровізації глобальної економіки. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 41. С. 105–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_41_21 (дата звернення: 29.12.2024).
8. Полоус О. Системний аналіз показників цифровізації підприємств України. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30, № 1(2). С. 118–124. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2020_30_1\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2020_30_1(2)_17) (дата звернення: 29.12.2024).
9. Волот О. І. Особливості функціонування віртуальних підприємств під впливом глобальних процесів цифровізації. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 1. С. 80–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2021_1_12 (дата звернення: 29.12.2024).
10. Kirkby J.A. Success Stories : Easing Business Registration in Tonga. World Bank Group. Investment Climate Advisory Services. 2019. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/774831548407958715/pdf/134033-WP-TO-Improving-BusinessRegistration-PUBLIC.pdf> (дата звернення: 29.12.2024).
11. Škorić S. The application of digital technology in business registration. *Law – theory and practice*. 2020. Volume. 37. № 4. p. 1–12. URL: <https://casopis.pravni-fakultet.edu.rs/index.php/ltp/article/view/553/> (дата звернення: 29.12.2024).
12. Петруня Ю.Є., Маляр Д.В., Петруня В.Ю., Пасічник Т.О. Методика оцінювання ступеня цифровізації процесів заснування суб'єктів бізнесу в Україні. *Academy Review*. 2024. №2. С. 70–84. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-2-61-5> (дата звернення: 29.12.2024).

References:

1. Andriiv N. M. (2022) Tsyfrova transformatsiia pidpriemstva: teoretychnyi bazys [Digital transformation of the enterprise: theoretical basis]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, vol. 4. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2022/81.pdf (accessed December 29, 2024).
2. Mosumova A. K., Seleznova H. O., Haharinov O. V. (2024) Tsyfrovizatsiia biznesu: mizhnarodnyi dosvid [Digitalization of business: international experience]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 9, no. 2, pp. 323–328. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-55> (in Ukrainian).
3. Khandij O. O. (2019) Transformatsiia popytu na rynku pratsi pid vplyvom tsyfrovizatsii ekonomiky ta suspilstva [Transformation of demand in the labor market under the influence of digitalization of the economy and society]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economy. Finances. Law*, vol. 8 (1), pp. 19–22. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_8\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_8(1)_6) (accessed December 29, 2024).
4. Novikova O. F. (2020) Perspektyvy zmin u trudovii sferi pry tsyfrovizatsii ekonomiky za inertsiiym ta tsilovym stsennariiamy rozvytku Ukrainy [Prospects of changes in the labor sphere during the digitalization of the economy according to the inertial and target scenarios of the development of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of Donbass*, vol. 2, pp. 187–199. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2020_2_22 (accessed December 29, 2024).
5. Iurchenko O. (2024) Tsyfrovizatsiia biznes-protsesiv na pidpriemstvakh: perevahy ta perspektyvni napriamy pryskorennia [Digitization of business processes at enterprises: advantages and promising directions for acceleration]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka – Digital economy and economic security*, vol. 1, pp. 141–145. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.10-25> (accessed December 29, 2024).
6. Proskurnina N. V. (2020) Transformatsiia biznes-modelei pidpriemstv rozdrubnoi torhivli v umovakh tsyfrovizatsii [Transformatsiia biznes-modelei pidpriemstv rozdrubnoi torhivli v umovakh tsyfrovizatsii]. *Biznes Inform – Business Inform*, vol. 10, pp. 384–391. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_10_49 (accessed December 29, 2024).
7. Markovych I. B. (2019) Peredumovy ta osoblyvosti zminy vymoh do kharakteru vedennia biznesu v epokhu tsyfrovizatsii hlobalnoi ekonomiky [Prerequisites and features of changing requirements for the nature of doing business in the era of digitization of the global economy]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea economic studies*, vol. 41, pp. 105–109. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_41_21 (accessed December 29, 2024).
8. Polous O. (2020) Systemnyi analiz pokaznykiv tsyfrovizatsii pidpriemstv Ukrainy [Systematic analysis of digitalization indicators of Ukrainian enterprises]. *Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*, vol. 30, no. 1 (2), pp. 118–124. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2020_30_1\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2020_30_1(2)_17) (accessed December 29, 2024).
9. Volot O. I. (2021) Osoblyvosti funktsionuvannia virtualnykh pidpriemstv pid vplyvom hlobalnykh protsesiv tsyfrovizatsii [Features of the functioning of virtual enterprises under the influence of global digitization processes]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, vol. 1, pp. 80–86. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2021_1_12 (accessed December 29, 2024).

10. Kirkby J. A. (2019) Success Stories : Easing Business Registration in Tonga. World Bank Group. Investment Climate Advisory Services. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/774831548407958715/pdf/134033-WP-TO-Improving-BusinessRegistration-PUBLIC.pdf> (accessed December 29, 2024).
11. Škorić S. (2020) The application of digital technology in business registration. *Law – theory and practice*, vol. 37/4, pp. 1–12. Available at: <https://casopis.pravni-fakultet.edu.rs/index.php/ltp/article/view/553/> (accessed December 29, 2024).
12. Petrunia Yu. Ie., Maliar D. V., Petrunia V. Iu., Pasichnyk T. O. (2024) Metodyka otsiniuvannia stupenia tsyfrovizatsii protsesiv zasnuvannia subiektiv biznesu v Ukraini [Methodology for assessing the degree of digitalization of the processes of establishing business entities in Ukraine]. *Academy Review*, vol. 2, pp. 70–84. DOI: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-2-61-5> (accessed December 29, 2024).